

Talousarvion ja -suunnitelman laadintaohje vuosille 2025–2028

jakelu: palvelualueet ja tytäryhtiöt

Kunnanhallituksen alustava talousarviosuunnitelma

- Palvelualueiden esittämän kehyyksen toimintakate -62 milj. euroa on 8 % vuoden 2024 muutettua talousarviota heikompi. Vuoden 2024 tilinpäätösennusteeseen nähden toimintakate heikkenee 6 %.
- Verotulojen ennakoitaan kasvavan 4,4 %, tilinpäätösennusteeseen 2024 verrattuna, ollen yhteensä 55,0 milj. euroa.
- Valtionosuuksien arvioidaan hieman laskevan. Valtionosuudet ovat 14,1 milj. euroa.
- Vuosikate on 8,0 milj. euroa, 379 € / asukas.
- Suunnitelmajoistojen määrä 9,5 miljoonaa euroa.
- Palvelualueiden esittämän kehyyksen mukainen tilikauden tulos on arviolta -1,5 milj. €.
- Bruttoinvestointien määrä on 8,9 miljoonaa euroa.
- Kunnan lainakanta on vuoden 2025 lopussa 85 milj. euroa, ollen asukasta kohden 4 075 euroa.

Palvelualueittain on laskettu lisäsäästötarvetta, jolla päästäisiin tilikauden tuloksen osalta nollatulokseen. Lisäsäästötarve on noin 2 % toimintakuluista. Lisäsäästötarve on jaettu toimintakulujen suhteessa palvelualueille. Lisäsäästötarpeet käytännössä tarkoittavat sitä, että palvelualueiden mahdollisesti tulee tehdä palvelutason muutoksia, tehostusta ja/tai rakenteellisia muutoksia lautakuntaesitykseensä. Tilarveselvitystä tehdään talousarviovalmistelun rinnalla.

Ulkoinen ja sisäinen kehys yhteensä

	MTA 2024	TA Kehys palvelualueiden esitys 2025	Muutos %	Lisäsäästötarve
KOKO KUNTA, vain ulkoiset				
TOIMINTATUOTOT	9 959 839	9 395 011	-6,01	
TOIMINTAKULUT	-67 558 243	-71 655 565	5,72	-1 469 535
TOIMINTAKATE	-57 598 404	-62 260 554	7,49	
KOKO KUNTA, ulkoiset ja sisäiset				
TOIMINTATUOTOT	29 055 840	29 868 717	-2,72	
TOIMINTAKULUT	-86 654 244	-92 129 271	5,94	
TOIMINTAKATE	-57 598 404	-62 260 554	7,49	
HALLINTOPALVELUT				
TOIMINTATUOTOT	1 760 272	1 519 452	-15,85	
TOIMINTAKULUT	-11 181 095	-12 927 910	13,51	-206 210
TOIMINTAKATE	-9 420 823	-11 408 458	17,42	
SIVISTYS JA HYVINVOINTIPALVELUT				
TOIMINTATUOTOT	4 086 010	3 847 610	-6,20	
TOIMINTAKULUT	-55 946 907	-59 268 981	5,61	-945 387
TOIMINTAKATE	-51 860 897	-55 421 371	6,42	
TEKNINEN- JA ELINVOIMAPALVELUT				
TOIMINTATUOTOT	23 209 558	24 501 655	5,27	
TOIMINTAKULUT	-19 526 242	-19 932 380	2,04	-317 937
TOIMINTAKATE	3 683 316	4 569 275	19,39	

Aikataulut

Lautakuntien talousarvioehdotukset tulee toimittaa kunnanhallitukselle viimeistään 24.9.2024 mennessä.

Tytäryhtiöiden materiaali palautetaan 24.9.2024 mennessä kunnanhallitukselle.

Kunnanjohtajan ehdotus talousarvioksi julkaistaan arviolta 28.10.2024.

Kunnanhallitus käsittelee talousarviota 28.10.2024 ja 4.11.2024.

Kunnanvaltuusto päättää veroprosenteista sekä lopullisesta talousarviosta vuodelle 2025 11.11.2024.

Käyttösuunnitelmat ovat valmiina 31.12.2024 mennessä.

Taloussuunnittelun tehtävät ja periaatteet

Talousarvion laadintaperusteena on valtuuston hyväksymä kuntastrategia. Kuntastrategiasta johdetaan talousarvion eri tulosalueille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Sitovat tavoitteet kuntastrategian toteuttamiseksi suunnitelmakaudella 2024–2027

Asetettujen tavoitteiden tulee keskeisesti tukea ja edesauttaa kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista ja huomioida riskienhallintaan liittyvät näkökohdat ja kysymykset.

Tavoitteita voidaan asettaa seuraavista näkökulmista:

- vastaavat kuntalaisten ja asiakkaiden tarpeisiin
- kehittävät palvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta
- kehittävät kunnan palveluja ja toimintaprosesseja
- ovat realistisia suhteessa kunnan voimavaroihin ja ovat kunnan omin toimenpitein saavutettavissa
- edistävät kunnan menestymistä tehtävissään
- huomioivat ja parantavat riskienhallintaa
- ovat mitattavissa

Talousarvion laskentaperusteet

Palvelualueet laativat talousarvion 2025 vuodelle ja taloussuunnitelman vuosille 2026–2028.

Taloussuunnitelmassa tulee huomioida toiminnan muutokset ja investointien käyttötalousvaikutukset.

Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus 2022-2025 astui voimaan 1.3.2022. Sopimuskausi päättyy vuonna 2024 ja palkantarkistusta vuoden 2024 toteutumaennusteeseen on arvioitu vuodelle 2025 2 %. Henkilöstömenojen kasvua suunnitelmavuosille 2025–2027 on arvioitu 2 %.

Sivukulujen maksuprosentit vahvistetaan lopullisesti loppuvuonna 2024. Budjetin laadinnassa käytetään aluksi tämänhetkisiä (elokuu) 2024 lukuja:

- Kevan eläkemaksu (JuEl) 16,35 %
(sis. palkkaperusteinen eläkemaksu, työkyvyttömyyseläkemaksu)
- Eläkemenoperusteinen maksuosuus muuttuu tasausmaksuksi. Tämä on arvioitu Kevan tasauslaskelman mukaisesti.
- Työnantajan sosiaaliturvamaksu 1,53 %
- Työttömyysvakuutusmaksu 2,06 %
- Tapaturmavakuutusmaksu 0,14 %
- Muut sosiaalivakuutusmaksut 0,03 %

Palvelualueet eivät itse budjetoiv sivukuluja, vaan ne tulevat keskitetysti budjettiin Raindancen automaattilaskennan kautta, yllä olevan mukaisesti.

Menojen arvioinnissa on huomioidaan voimassaolevat sopimukset ja hankintapäätökset sekä arvioitu kustannustason kasvu niissä erissä, joissa se on oletettavaa. Kustannuksiin ei lisätä automaattisia prosenttikorotuksia vaan palvelualueiden tulee arvioida menoeriä vuoden 2024 tilinpäätösennusteiden pohjalta.

Henkilöstösuunnitelma

Talousarvion- ja taloussuunnitelman liitteeksi laaditaan henkilöstösuunnitelma. Henkilöstöjohtaja lähettää suunnitelman laatimiseksi erillisen ohjeen. Henkilöstösuunnitelma on osa talousarvioehdotuksen sisältöä ja se laaditaan myös suunnitelmavuosille.

Käyttötalous ja tulosalueiden valmistelu

Numeraalinen osa

Toimielinten talousarvioehdotukset esitetään tulosalueittain toimintatuotot ja –kulut (ulkoiset ja sisäiset) sekä toimintakate muodossa.

Suunnitelmavuodet 2026–2028

Suunnitelmavuosien 2026–2028 pohjana käytetään talousarviovuotta 2025. Suunnitelmavuosille merkitään tulo- ja kustannusmuutokset edelliseen vuoteen verrattuna. Suunnitelmavuosien rahanarvona käytetään 2025 vuotta, jotta vertailukelpoisuus säilyy.

Talousarviovuoden ohella myös suunnitelmavuosien huolellisella suunnittelulla on iso merkitys pitkäjänteisen suunnittelutyön kannalta.

Tekstiosa

Talousarviossa esitetään seuraavat (1–3) kohdat:

1. Palvelualueen palvelusuunnitelma (-ajatus)
  - palvelusuunnitelmassa esitetään kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet ao. tehtäväalueella. Palvelusuunnitelmassa esitettävät tavoitteet ohjaavat tehtäväkohtaista tavoiteasettelua.
  - Sisällytää palvelusuunnitelmaan mukaan palvelualueen henkilöstömäärä.
2. Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

- tulosalueen palveluajatus lyhyesti ja vuoden 2025 toiminnan painopisteet
  - merkittävät lainsäädännön muutokset
  - merkittävät toiminnalliset muutokset
  - millaisia riskejä tai epävarmuustekijöitä mahdollisten tavoitteiden saavuttamiseen sisältyy ja millaisia toimenpiteitä tavoitteisiin pääseminen edellyttää.
3. Suorite- ja tunnuslukutiedot kerätään lautakuntakäsittelyyn suoritteiden seurantaan varten. Niitä ei esitetä talousarviokirjan liitteenä. Suorite- ja tunnuslukutietojen keräämisessä tulee ottaa huomioon strategia ja niitä tukevat tavoitteet.

Maksut ja taksat

Palvelualuekohtaiset maksut ja taksat tulee päivittää vastaamaan kustannustason muutosta. Tarkistusperusteena käytetään viranomaispäätöksiä ja –määräyksiä sekä omakustannus perustetta.

Sisäiset vuokrat ja ateria- ja puhtauspalvelut

Tekninen ja elinvoimapalvelualue on valmistellut sisäiset vuokrat, sekä ateria- ja puhtauspalvelujen sisäiset laskutukset suoraan talousarvioon ja käyttösuunnitelmiin ja ne viedään Raindancen järjestelmään sisäisinä erinä.

Sisäinen vuokra sisältää tällä hetkellä pääomavuokraosuuden ja ylläpitovuokran osuuden. Pääomavuokraosuus sisältää korkokustannuksen 4 % rakennuksen tekniselle arvolle sekä korjausvastuun 1,75 % rakennuksen jälleenhankinta-arvolle. Ylläpitovuokra muodostuu kunnossapidosta, kiinteistönhoidosta, käyttökuluista ja muista käyttäjäkohtaisista kuluista. Sisäisten vuokrien laskentaperusteet vahvistetaan erikseen teknisessä lautakunnassa.

Siivouspalvelut budjetoidaan ja laskutetaan erikseen. Keittiöille ja toimipisteille tehdään oma budjetti, jossa arvioidaan tuotettava suoritemäärä ja sen perusteella määräytyy yksikkökohtainen yksikköhinta. Yksikköhinnan ja suoritemäärän perusteella lasketaan yksikön ruokailupalvelujen ostomäärä vuodelle 2025.

Investoinnit

Käyttöomaisuushankinnan arvonlisäveroton raja on 10 000 €, tätä pienemmät hankinnat merkitään käyttömenoiksi. Hankkeen toteutuksen viivästyessä talousarvioon varattu käyttämätön määräraha voidaan siirtää seuraaville vuosille talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Lautakuntien käyttösuunnitelma

Käyttösuunnitelma on talousarvioon sisältyvä yksityiskohtainen, tulosityksikkökohtainen vuosibudjetti, joka muodostuu numeraalisesta ja kirjallisesta osasta. Talousarvion ja käyttösuunnitelman tulee olla yhtäpitävät ja sen varmistamiseksi ne valmistellaan yhtäaikaisesti.

Palvelualueita kehoitetaan valmistelemaan talousarviota niin että siitä saadaan samalla muodostettua tulosityksikkökohtainen käyttösuunnitelma. Kustannuspaikkataso on alin kustannustaso, jolle talousarvion ja käyttösuunnitelman tuloarviot ja määrärahat kohdennetaan.

Tulosyksikön tavoitteet, toimintasuunnitelma sekä toimintaympäristön määrä ja henkilöstö

Tulosyksikköjen tavoitteet perustuvat ylemmän tason tulosaluetavoitteille tukien niiden toteuttamista. Tulosyksiköiden tavoitteissa korostuu toiminnan operatiivinen ohjaaminen ja organisaation toiminnan johtaminen, tulosyksikkökohtaiset tavoitteet ovat osaltaan työnjohdollisia.

Käyttösuunnitelma ja talousarvio tuottavat taloussuunnitteluun, päätöksentekoon ja talousseurantaan toisiaan täydentävää informaatiota organisaation toiminnasta. Valtuuston tulosaluetavoitteet tarkentuvat alemman tason tavoitteissa ja edelleen esimies- ja alaiskeskusteluissa.

Tytäryhtiöt

Kunnan tytäryhtiöiden tulee esittää toiminta-ajatus ja tehtävät, tavoitteet sekä erikseen pohjamateriaalissa mainitut tunnusluvut suunnitelmavuosien 2026–2028 osalta.

Liitteet

Talousarviopohjat toimialoille (Teams - talousarvio – talousarvio 2025-kansiossa)

Investointisuunnitelma (Teams – talousarvio –talousarvio 2025-kansiossa)

Talousarviopohjat konserniyhtiöille

Yhteyshenkilöt

Kristian Kuisma

controller

puh. 040 314 6799

kristian.kuisma@mantsala.fi

Ville Torniainen

controller

puh. 040 314 5207

ville.torniainen@mantsala.fi

Jakelu

Hannu Laurila

Esa Siikaluoma

Riitta Samola

Monica Sulopuisto

Vesa Gummerus

Timo Ahvo

Janne Mäkinen

Anna-Liisa Liettyä

Vuokko Leirimaa

Karoliina Purola

Mika Pynttari

Pertti Palmroos

Soile Karhinen

Terhi Kerttula

Jarkko Hämäläinen

Tiina Hast

Nivos-konserni / Marko Ahl ja Helena Perämäki

Mäntsälän Kodit Oy / Rauni Ohvo ja Riikka Rautama

Mäntsälän Jäähalli Oy / Joni Ruotsalainen

Mäntsälän Yrityskehitys Oy / Juha Leinonen / Tytti Auromaa

Mäntsälän Toimistotalo Oy / Rauni Ohvo ja Riikka Rautama